

УДК 746.411: 371.233.4

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ЕКСКУРСІЯ ЯК РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ЗАХІД КОНЦЕПТОУТВОРЕНИЙ НА КОСТЮМІ

АРТЕМЕНКО Марія

Херсонський національний технічний університет, Херсон, Україна

Розглянуто театралізовану екскурсію як рекреаційно-туристичний захід концептоутворений на костюмі, наводиться систематизація наукової літератури щодо значення костюму в побудові художнього образу театралізованої екскурсії, а також представлено стислі результати аналізу зібраної інформаційної бази репортажних фото, що ілюструють дану подію в процесі виконання.

Ключові слова: костюм, рекреація, туризм, екскурсія, театралізація, атракція.

ВСТУП

Розвиток сьогодні рекреаційно-туристичної галузі, яка знаходиться під впливом глобальних тенденцій концептуалізації культурно-мистецької сфери, є пріоритетним напрямком в діяльності як регіонів, так і держави загалом. Даний факт пояснюється світовими соціокультурними процесами: інтеграцією, інформатизацією, зростанням міжкультурної комунікації, легкої міграції людей в пошуках нових знань, вражень та емоцій, тощо.

В результаті постійно назріває необхідність в нових формах презентації культурної спадщини та урізноманітнення пропозицій щодо організації дозвілля. В останній час однією з таких форм стала театралізована екскурсія, яка дозволяє не тільки донести до туриста або відвідувача необхідну інформацію про культурні традиції чи особливості території, а й забезпечити занурення його в специфічну атмосферу сприйняття оточуючого історичного та художнього простору архітектури міст й експонатів музеїв, втягнути його в дію та врешті-решт досягнути атракції.

Одною з ключових складових театралізації в рекреаційно-туристичній діяльності є костюм, проте сьогодні він залишається малодослідженим явищем в даному контексті. Все вище зазначене підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

З метою визначення ролі костюму в системі формування концепції театралізованої екскурсії як рекреаційно-туристичного заходу, на першому етапі дослідження доцільно визначити ступінь розробки теми в науковій літературі, зібрати інформаційну базу з

фотоілюстративним матеріалом, аналіз якої підтвердив би ключову роль костюму в театралізації, а також визначав взаємозв'язок створюювача за допомогою костюму художніх образів з тематикою та сюжетом екскурсії.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Дженкова О.В. розглядаючи проблему процесів інтеграції театралізації в простір музейної експозиції вказує, що як з точки зору музейників, так і відвідувачів «театралізація у всіх її проявах сприяє вивченню та популяризації духовно-культурного спадку нашого народу, накопиченого поколіннями, стимулює інтерес до експонатів, а також полегшує процес сприйняття і запам'ятовування інформації за рахунок яскравого емоційного забарвлення» [1, с. 53]. Також автор ділиться десятирічним досвідом проведення театралізованих екскурсій у Музеї історичних коштовностей України, де для досягнення єдності задуму було виконане «історично правдиве» вбрання для головних персонажів, що підтверджує значення костюму як одного з базових концептоутворюючих чинників театралізації.

Театралізація музейного простору як форма взаємодії з відвідувачем розглядається і в роботі А.А. Москалець [2]. Автор ілюструє роботу в цьому напрямку Дніпропетровського національного історичного музею, зазначає що великим попитом користуються дитячі екскурсії (де мова йде від персонажа хлопчика-козака), екскурсії на воєнну тематику Другої Світової війни (екскурсовод, одягнений в автентичну форму лейтенанта того періоду) та інші. Щодо костюму залучених в дійстві акторів, автор акцентує увагу на тому, що вони мають бути якомога достовірнішими, оскільки відвідувачі мають можливість не тільки зблизька роздивитися, а й доторкнутися до них.

За словами І.С. Вітрик, Л.О. Коцар [3] театралізована екскурсія доповнює матеріали експозиції, що «оживають» під час «вистави» в незвичному аспекті, і робить експозицію зрозумілою та доступною для кожного. Крім того, автори наводять два аспекти проведення театралізованих екскурсій: в одному з яких ключових персонажів відіграють працівники музею (екскурсоводи-аніматори), а в другому – запрошені професійні актори або аматори. Проте наявність костюму, що є ключовою при створенні художнього образу, є обов'язковою, і виготовлення всіх «історичних» реконструкцій має бути під керівництвом працівників науково-дослідницького сектору музею.

Ринок театралізованих проектів та програм в сфері туризму є затребуваним та потребує формування також зазначає в своїй роботі В.М. Зуєва [4]. Проте автор приділяє більше уваги таким складовим театралізації як драматургія, режисура, акторська майстерність та критика, оскільки розглядає питання з позиції підготовки спеціалістів сфери туризму.

Значну роль костюма в організації сучасних театралізованих екскурсій підтверджують Ю.А. Воропаєва, М.А. Богачева [5] та Є.І. Гарач [6], які говорять про притаманність таким заходам єдиного художнього образу створюваного за допомогою персонажів, що розвивають певну тематику. І підкреслюють, що для забезпечення художньої складової театралізованій екскурсії лише акторської майстерності недостатньо і ключову роль в специфічному оформленні дії відіграють костюми акторів. Останні мають не вибиватися з загальної стилістики та теми програми.

В підсумку можна зробити висновок, що наукова література з заданої тематики, в першу чергу опрацьовується музейними співробітниками, а звідси вузькоспеціалізована на музейній справі. Проте як показує аналіз зібраної інформаційної бази театралізовані екскурсії в рекреаційно-туристичній діяльності користуються попитом не лише в музейному просторі, а й в міському середовищі під відкритим небом, де презентуються його архітектурно-історична спадщина та культурні особливості.

Переважно театралізовані екскурсії вулицями міст організують туроператори, які широко рекламують свою діяльність в засобах масової інформації. В результаті захід набуває більш масового характеру. Відповідно до проведеного аналізу рекламних проспектів та афіш на території України подібні туристичні рекреації найбільш поширені у Львові, Києві та Одесі.

Щодо художніх образів персонажів, які включаються до сценарію сучасних театралізованих екскурсій, можна стверджувати, що вони (як ілюструє база зібраних репортажні фото) дійсно відображають заявлену тематику. Сьогодні на Україні користуються попитом герої в костюмах різних історичних періодів, містичні образи, персонажі в народному вбранні, солдати та воїни, а також відтворення образів видатних особистостей, що проживали, відвідували або залишили відбиток в історичному розвитку заданої території. Крім того, зустрічаються окремі випадки створення більш креативних образів, наприклад, мочалки чи зубної щітки в дитячих театралізованих екскурсіях.

ВИСНОВКИ

Таким чином, введення в інформаційну канву екскурсій костюмованих героїв – екскурсовода-аніматора, акторів, що ілюструють звичаї та особливості життя в різні історичні періоди є однією з базових засад театралізації та підкреслення концепції даного заходу, яке дозволяє підвищити рівень атракції в рекреаційно-туристичній діяльності. Даний факт підтверджується й дослідниками-практиками в музейній справі. Художні образи героїв такої екскурсії мають бути інспіративно пов'язані з культурною спадщиною міста або експозицією музею.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дженкова О.В. «Театралізація» у музеї як феномен сучасної культури та форма взаємодії з відвідувачем (Десятирічний досвід проведення театралізованих екскурсій у філіалі Національного музею історії України — Музеї історичних коштовностей України)/ О.В.Дженкова// ВІСНИК Одеського Історико-Краєзнавчого Музею. – Одеса: Астропринт, 2016. - Вип.15. - С. 47-54.
2. Москалець А.А. Театралізація в музеї [Електронний ресурс] / А.А. Москалець. – Режим доступу: http://museum.dp.ua/article_2015_51.html (Дата звернення: 12.04.2018)
3. Вітрик І. С. Театралізована екскурсія: два підходи / І. С. Вітрик, Л. О. Коцар // ВІСНИК Одеського Історико-Краєзнавчого Музею. – Одеса: Астропринт, 2016. - Вип.15. - С. 29-32.
4. Зуева В.М. Новые подходы в подготовке специалистов по культурному туризму/ В.М. Зуева // Труды IV Международной научно-практической конференции «Туризм и рекреация: фундаментальные и прикладные исследования», (г. Москва, 28-29 апреля 2009 г.). – М.: Диалог культур, 2009. – С. 203-209.
5. Воропаева Ю.А. Театрализованная экскурсия как новый вид в культурно-досуговой сфере [Электронный ресурс]/ Ю.А. Воропаева, М.А. Богачева // Материалы V Международная студенческая электронная научная конференция «Студенческий научный форум», (15 февраля-31 марта 2013 г.). – Режим доступа: <http://www.scienceforum.ru/2013/117/6154> (Дата обращения: 11.04.2018).
6. Гаркач Е.И. Элементы театрализма в современной экскурсии / Е.И. Гаркач // Сборник докладов Международной научно-практической конференции: «Комплексное использование и охрана подземных пространств», (Пермь, 2014.) — с.168-172.

ARTEMENKO M.

THEATRALIZED EXCURSION AS A RECREATION AND TOURIST EVENT CONCEPTUALISE ON THE COSTUME

Theatrical excursion is considered as a recreational and tourist event conceptually created in a costume, the systematization of scientific literature on the value of a costume in the construction of the artistic image of a theatrical excursion is presented, as well as the concise results of the analysis of the collected information base of reportage photographs illustrating this event in the process of performance.

Key words: *costume, recreation, tourism, excursion, theatrical, attraction.*